

Verzet tegen woningcorporaties

Daniel Dorset

1. De politiek saboteert de participatiesamenleving

Casus en retrospectief van de bewonerscommissie groenmarkt

2. Beknopte handleiding voor verzet tegen woningcorporaties

Suggesties om verzet tegen woningcorporaties in praktijk te brengen

1. De politiek saboteert de participatiesamenleving

Wordt de gedroomde participatiesamenleving niet op voorhand door de politiek gesaboteerd? Politici die er hun mond vol van hebben zouden zich dat af moeten durven vragen. In Amsterdam negeren stadsbestuurders de plannen van bewoners die zelfstandig hun woningen en buurten willen verbeteren. Dat kan omdat in Amsterdam en de rest van het land de gemeentelijke politiek zich heeft onderworpen aan de wil van woningcorporaties. Woningcorporaties die elk buurtinitiatief als een bedreiging voor hun winstdoelstellingen zien.

Deze schrijnende politieke werkelijkheid werd goed zichtbaar tijdens de jarenlange strijd die de bewoners van de Amsterdamse Groenmarkt voor hun buurt voerden. Ze werden buitenspel gezet door politiek bedrog. Op basis van ervaringen rond de renovatie van De Groenmarkt in Amsterdam analyseert deze tekst het dubieuze samenspel tussen stadsbestuurders en woningcorporaties. Een samenspel dat saamhorige burgers uiteendrijft in een epoc dat juist om sterke gemeenschappen vraagt.

De Amsterdamse Groenmarkt

De bewoners van de Amsterdamse Groenmarkt genoten jarenlang van een buurt die ze eigenhandig opbouwden. De gezamenlijk onderhouden geveltuinen waren vaste ontmoetingsplaatsen. In de fietsenhandel MacBike werden regelmatig buurtfeesten gehouden en de bewoners konden er gratis gereedschap lenen. Ouderen met gezondheidsproblemen werden verzorgd door jonge bewoners en burens nodigden elkaar voor etentjes uit. Bij begrafenissen deelde men niet alleen de rituelen, maar meer nog het verdriet. De Groenmarkt was een plek waar Den Haag er veel meer van zegt te willen zien; een schoolvoorbeeld voor de gedroomde participatiesamenleving.

Toen woningcorporatie Ymere de renovatie van de Groenmarkt aankondigde, zagen de bewoners dit als een kans om op hun onderlinge saamhorigheid voort te bouwen. Men ontwierp plannen voor een sociaal nòg hechtere buurt. Zo zou er onder meer een buurtmoestuyn met een grote waterpomp komen. Jong en oud zouden zo op ongedwongen wijze met elkaar in contact komen en de sociale banden verder aan kunnen halen.

De voortrekkers besteden 13 jaar lang zo'n 12 uur per week aan de buurtdromen van hun buurtbewoners. Kosten nog moeite werden gespaard.

Er werden debatten en mediacampagnes georganiseerd om de voorwoningcorporaties-gebruikelijke-tactiek-van-het-tegen-elkaar-uitspelen-van-bewoners, te kunnen voorkomen ¹⁾. Ook werden door de bewoners vier woonwensenonderzoeken en drie workshops georganiseerd. De resultaten daarvan waren concrete plannen voor toekomstige winkels, ateliers, woningen en andere sociaal bindende buurtvoorzieningen. Deze werden door middel van een gedetailleerde maquette inzichtelijk gemaakt en samen met een innovatieve buurtvisie regelmatig bij Ymere en op het stadhuis gepresenteerd.

Schijnparticipatie

Omdat Ymere de totstandkoming van de buurtvisie financierde, gingen de Groenmarkters er van uit dat hun plannen serieus genomen zouden worden. Dat bleek een illusie. Tijdens het overleg met Ymere werden alle plannen genegeerd en zelfs gesaboteerd met onderhandelingstrucs en een vals voorgespiegelde planning van de inspraakmomenten. Zo verdween de buurtvisie bij Ymere in de prullenbak.

Te laat drong de pijnlijke werkelijkheid door: Voor passende woningbouw en sociale buurtfuncties was er op de Groenmarkt geen plaats.

Het verraad van de Amsterdamse PvdA-wethouders

Veel Groenmarkters krijgen een vieze smaak in hun mond als ze terug denken aan een van hun buurtborrels. Daar hadden ze Ymere en "welzijnswethouder" Roeland Rengelink van de PvdA uitgenodigd. Rengelink applaudisseerde toen de buurtbewoners hun buurtvisie hoopvol aan het management van Ymere overhandigde. Op dat zelfde moment kende Rengelink de gebruikelijke gang van zaken allang: de buurtvisie zou de volgende dag bij Ymere in de prullenbak verdwijnen. De medeplichtigheid van lokale politici in het sociale drama werd steeds duidelijker ²⁾.

Een ander schaamteloos voorbeeld van de manier waarop stadsbestuurders Ymere bedienen, gaf PvdA-wethouder Freek Ossel. De Groenmarkters vroegen hem om Ymere niet zonder meer zijn handtekening te geven voor uitplaatsing van de bewoners uit hun huizen. De bewoners verzochten Ossel tot twee maal toe om hen eerst te vragen of Ymere überhaupt aan inspraak had gedaan. Het zou fair van Ossel zijn geweest om Ymere's verzoek om bewoners uit hun huizen te plaatsen, pas te overwegen nadat de hij persoonlijk daadwerkelijke bewonersinspraak had geconstateerd ³).

Volgens het secretariaat van wethouder Ossel waren de twee aangetekende verzoeken van de Groenmarkters "in de post verdwenen" ⁴). In de tussentijd had Ossel Ymere al wel zijn toestemming gegeven om de bewoners uit hun huizen te laten zetten. Als reactie op de collectieve verontwaardiging hierover beargumenteerde Freek Ossel zijn grove nalatigheid: "Een groot deel van de Groenmarkters wil uit de buurt weg". Dit was niet alleen onwaar, maar bovendien dezelfde drogreden waarmee Ymere al jarenlang stadsvernieuwingen naar haar eigen hand zet.

D66-wethouder Boudewijn Oranje toonde een beschamende onverschillige houding toen hij op zijn beurt ter verantwoording geroepen werd. Dat Ymere en de Amsterdamse wethouders dezelfde taal spreken en daarbij saamhorige gemeenschappen uit elkaar drijven is al schandalig genoeg. Maar het argument van de D66-er Boudewijn Oranje was ronduit shockerend: "Het is niet mijn taak om te kijken of er daadwerkelijk sprake is geweest van bewonersinspraak. Het is alleen mijn taak om de procedure en de documenten van Ymere af te vinken" ⁵).

Politici die zich inhoudelijke niet bezig willen houden met de problemen of ideeën van burgers, verdienen hun positie niet. Dat lijkt een open deur, maar in werkelijkheid spant het gros van de politici zich liever in voor bedrijven dan voor burgers ⁶). Dat heeft wereldwijd niet alleen het neoliberalisme bewezen, maar ook de wethouders van D66 en de PvdA die een verstikkend lokaal neoliberaal beleid voeren. De PvdA koos Freek Ossel tot de Amsterdamse wethouder voor "Bouwen en Wonen". Van volksvertegenwoordiging kan men met dit soort bestuurders niet meer spreken. Het is dan ook niet verwonderlijk dat politici in hoog tempo hun geloofwaardigheid verliezen.

De schrijnende politieke werkelijkheid op de woningmarkt vernietigde de sociale netwerken op de Groenmarkt. Sociale netwerken waar de meest hulpbehoevende bewoners van afhankelijk waren. Maar niet alleen de Groenmarkt is een "plaats delict". Overall worden de allerzwaksten uit hun buurten gezet door een vorm van politiek verraad dat inmiddels routine geworden is.

De participatiesamenleving zal falen

Van Nederlanders wordt wel gevraagd om te participeren op die plekken waar hun medeburgers door de politiek zijn uitgekleeft en onverzorgd en ziek zijn achtergelaten. Maar op het moment dat die zelfde Nederlanders voortvarende initiatieven nemen om hun buurt, en hun onderlinge sociale contacten te verbeteren, zijn het dwarsliggers die door de politiek buitenspel gezet worden om de winstmaximalisatie van woningcorporaties te garanderen.

De vraag blijft of burgers vrijwillig kosteloze inspanningen willen leveren in een gedroomde participatiesamenleving die op voorhand burgerinitiatieven saboteert omwille van de winsten van grote bedrijven. In wijken waar geld zit zal men zijn individualistische levensstijl kunnen blijven bekostigen. Het zullen daarom de buurten met minder draagkrachtigen zijn waar de Haagse oproep tot burgerparticipatie het hardst zal klinken. Deze buurten zijn uitgerekend dezelfde buurten waar de meeste stadsvernieuwingen doorgedrukt zullen gaan worden. Waardevolle sociale netwerken zullen er uit een gereten worden. Met alle ellendige gevolgen van dien.

Hoe kan Den Haag een huurder vragen om solidair te zijn met zijn zieke buurvrouw als hij weet dat zijn buurt elk moment rijp verklaard kan worden voor een renovatie en het ontbinden van zijn sociale netwerk daar? Op welke planeet leven politici? En met wie doen politici daar zaken?

Woningcorporaties zien huurders niet als netwerken van elkaar ondersteunende buurtbewoners. Laat staan dat ze die netwerken willen helpen opbouwen. Ook de politiek doet dat niet. Stadsbestuurders tekenen blind elk document dat een woningcorporatie voor hun neus legt.

Die onderdanigheid staat haaks op de Haagse oproep voor een participatiesamenleving. Gezien de politieke werkelijkheid is die oproep ronduit vernederend.

Het neoliberale model dicteert dat alles wat burgers ten goede komt moet wijken voor de markt en de daarin te behalen winsten. Na 30 jaar 'vrije markteconomie' wordt op de Nederlandse woningmarkt de schade nog steeds niet opgemaakt, maar juist onverminderd aangericht. Dat winst belangrijker blijft dan mensen, maakt van de participatiesamenleving niet meer dan een pakket bezuinigingsmaatregelen.

Als de politiek participatie eist van de burger, dan zal men het neoliberale verdienmodel, die ze de woningcorporaties oplegden, moeten durven afschaffen. Maar pas wanneer burgers zelfstandig hun woningcorporaties kunnen organiseren en besturen, ontstaat de saamhorigheid die noodzakelijk is voor de samenleving om sterker uit de crisis te komen.

Er is een woord voor deze koehandel in achterkamertjes, die de Nederlandse politieke praktijk is: Volksverraad!

2. Beknopte handleiding voor verzet tegen woningcorporaties

Het verhaal van de Groenmarktters staat niet op zichzelf. Alle Amsterdamse bewonerscommissies die hun plannen de afgelopen 10 jaar aan hun woningcorporaties presenteerden, zijn uiteindelijk geschoffeed en buitenspel gezet. Daarom wordt er binnen een groot aantal Nederlandse bewonerscommissies momenteel een essentiële discussie gevoerd: Blijven we protesteren of gaan we in verzet? Blijf we vragen aan je woningcorporatie of ze willen stoppen met het onrecht dat ze ons aan doen. Of gaan we ervoor zorgen we dat het onrecht dat ze ons aan doen, niet meer gebeurt!

Er is een goede reden om de tijd van protest af te sluiten en in verzet te komen. Tijdens het protest van de afgelopen 10 jaar hielden bewonerscommissies de dialoog met hun woningcorporaties en de lokale politiek in stand. Achteraf concludeerde een groot deel van de afgeserveerde bewonerscommissies dat het juist diezelfde dialoog was die hen de nederlaag bracht.

Voor succesvol verzet zijn vier zaken van belang:

- Een goed georganiseerde bewonerscommissie.
- Een gezond argwaan tegenover de politiek.
- Duidelijke gemeenschappelijke doelen.
- Het lef om de dagelijkse gang van zaken binnen de politiek en de woningcorporaties te stagneren.

Goed georganiseerde bewonerscommissies

Een slagvaardige bewonerscommissie zorgt er allereerst voor dat burens die elkaar nog niet kennen werkvrienden worden. Elkaars vaardigheden en talenten benutten is een goede tweede stap.

Ervaren voorzitters kunnen bijvoorbeeld vergaderingen leiden en mensen die goed kunnen schrijven kunnen de interne-, en externe communicatie verzorgen. Leden die 'public relations' of 'marketing' gestudeerd hebben kunnen nadenken over hoe de media te bespelen en laat de de slimmeriken met de woningcorporatie onderhandelen. Roep ook de expertise in van een goede, externe mediator. Volgens de wet moet de woningcorporatie namelijk de mediator bekostigen die jullie kiezen. Betrek zoveel mogelijk bewoners erbij. Zorg er gezamenlijk voor dat iedereen kan bijdragen en betrokken blijven. Koffie en thee zetten voor een actie, de kinderen opvangen terwijl mama naar de bewonerscommissie vergadering is, een taart bakken voor een feestelijke sfeer bij een actievergadering: het zijn allemaal bijdragen die zorgen voor het succes van jullie verzet.

Op het moment dat je woningcorporatie een voorlichtingsavond organiseert met het doel om haar plannen eenzijdig door te drukken, organiseer dan van te voren die zelfde avond je eigen bewonersvergadering. Zo voorkom je dat je woningcorporatie haar eigen planning afdwingt zonder dat je de tijd hebt om gemeenschappelijke doelen te bepalen.

Trek de bewonersonderzoeken die woningcorporaties doen altijd in twijfel. De onderzoeksbureaus en onderzoeksvragen die ze stellen zijn per definitie tendentiekus en er niet op gericht om de belangen van je buurt in kaart te brengen. Herken je dit, weiger dan zo mogelijk met zijn allen om aan dit soort onderzoeken mee te doen.

Onderzoek nauwkeurig of de corporatie nog ruimte biedt voor onderhandeling, of alleen informatie verschaft over plannen die door hen intern allang beklonken zijn. Als het laatste het geval is, stop dan met het overleg. Doe niet mee aan schijnparticipatie en laat ze dat weten. Net als het bewonersonderzoek dient dit alleen maar om de corporatie de schijn van legitimiteit te verschaffen bij het ontmantelen van jullie wijk.

Argwaan politici

Het is niet verstandig om betrokken politici op voorhand op hun blauwe ogen en mooie praatjes te geloven. Vaak hebben ze hun eigen agenda. Het is bekend dat politici afkomstig uit zowel de PvdA, Groen Links, D66 als de VVD na hun ambtsperiodes zelf graag directielid van een woningcorporatie willen worden. Politici willen hun eventuele toekomstige werkgevers natuurlijk niet te veel voor de voeten lopen. Dat betekent dat je niet op hen kan vertrouwen als het erop aankomt. Dat ze zich nooit sterk voor je zullen maken op het moment dat we onze buurt willen beschermen tegen de afbraak van onze onderlinge zorgzaamheid. De enige taal van woningcorporaties is die van geld. De enige taal van politici is die van hun carrière en reputatie. Pas als hun reputatie en winsten op het spel staan, word je serieus genomen.

Gemeenschappelijke doelen

Als meerdere buurtbewoners eenmaal in actie willen komen, dan zul je overeenstemming moeten zien te bereiken over jullie doelen.

Overeenstemming over de doelen van je acties is essentieel. Willen jullie de renovatie stoppen en de bouw van sociale woningen afdwingen? Of voor iedereen een hogere afkoopsom eisen? Als niet iedereen dezelfde doelen heeft als jij, respecteer dat dan. Het is beter om dat op voorhand te weten,

dan dat je je halverwege verraden voelt omdat anderen toch niet dezelfde doelen bleken te delen.

De volgende stap is misschien vanzelfsprekend maar toch wel de moeite van het noemen waard: schrijf dan een heldere flyer-tekst. Het loont de moeite hier wat energie in te stoppen. Als je eenmaal een goede, heldere flyer-tekst hebt zul je zien dat daar steeds weer op terug kunt vallen. De tekst kan op de website, voorgelezen bij een actie, opgestuurd naar de krant, herhaald worden voor de radio of televisie en natuurlijk uitgedeeld worden aan voorbijgangers. Probeer de tekst zo compleet mogelijk maar zeker ook kort, overzichtelijk en to the point te houden. (Bijvoorbeeld: De woningcorporatie wil X, voor bedrag Y - Wij zijn het daar niet mee eens en vinden Z - Daarom eisen wij A, B en C)

Escalatie

Verschiet je kruit niet in één keer en houdt het initiatief. Het is misschien goed om hier het gezegde: "Men lijdt het meest onder het lijden dat men vreest" in herinnering te roepen. Dat is niet alleen een nuttige gedachte voor als je zenuwachtig bent vlak voor een actie. Dit geldt ook voor de andere kant: De aankondiging en dreiging van jullie actie is de druk op de ketel. Met een actie die al gedaan is kun je niet meer dreigen!

Vooruit geplande escalatie is een prima middel om de druk op de politiek en hun corporatievrienden op te voeren. Bedenk een actie, spreek een termijn af waarbinnen er op jullie eisen ingegaan moet zijn, anders gaat er een nieuwe actie volgen. Zo laat je het initiatief bij jullie. Bijvoorbeeld: Eerst wandelen we met z'n allen tegelijk het hoofdkantoor binnen om onze lijst met eisen af te geven aan de directrice. Als daarop binnen twee weken geen positief antwoord gekomen is: zal er (al dan niet de week daarop) gedemonstreerd worden op de stoep van het kantoor, nu is de antwoord termijn een week, enzovoorts. Begin vooral klein zodat elke stap, elke actie steeds ietsje groter en dreigender wordt.

Maak ook contact met andere bewonerscommissies. Doe navraag naar hun successen en verliezen en bepaal op basis daarvan jullie acties en strategieën. Probeer om samen een brede coalitie te organiseren om bijvoorbeeld een mediacampagne op te zetten. Maar als jullie het met elkaar kunnen vinden, denk ook aan het versterken van elkaars acties! Wij zijn van de partij bij jullie actie en jullie bij de onze! Dat vergroot de creativiteit en de mogelijkheden en maakt de woningcorporaties pas echt zenuwachtig!

Bij elke actie, hoe klein ook, bestaat er de mogelijkheid dat iemand gearresteerd wordt. Zeker bij een serie escalerende acties is de kans dat er vroeger of later iemand gearresteerd gaat worden groot. Soms weet je het al op voorhand. (We bezetten het hoofdkantoor en gaan alleen als de politie ons naar buiten sleept) Soms komt het als een volslagen verrassing. (We deelden alleen flyers uit op de stoep van het kantoor en nu zit iemand vast op het politie bureau voor 'afval op straat gooien' en 'verzet bij arrestatie'.) Het is hoe dan ook goed om op een zeker punt in de campagne contact te zoeken met een advocaat.

Zo kunnen jullie, voor dat er iets aan de hand is, een advocaat zoeken die sympathiek staat tegenover jullie acties en haar inlichten over jullie strijd. Ook kun je haar waarschuwen als jullie een iets grotere actie gepland hebben waar zeer waarschijnlijk arrestaties bij gaan vallen. Anders zul je zien dat zij net een dagje vrij heeft genomen op het moment dat je haar het hardst nodig hebt!

Blokkades en bezettingen

Het is al gezegd: De enige taal van woningcorporaties is die van geld. De enige taal van politici is die van hun carrière en reputatie. Pas als hun reputatie en winsten op het spel staan, word je serieus genomen.

Door de dagelijkse gang van zaken binnen de politiek en woningcorporaties te verstoren zal de politieke praktijk, hun bedrijfsvoering en winst schade oplopen. Met bewust geplande verstoringen aan de onderkant van deze organisaties, zal de top van hun organisaties in beweging moeten komen. Dit effect is langs de weg van protest nooit te bereiken!

Niet aangemelde manifestaties van 20 òf 30 mensen die regelmatig georganiseerd worden voor de deur van het hoofdkantoor van een corporatie, hebben veel meer effect dan een eenmalige trage protestmars door de stad van een paar honderd mensen, terwijl ze allebei even veel energie kosten om te organiseren! Maar tijdens de kleine manifestaties voor de deur van de corporatie kun je al wel vast met flyers voorbijgangers informeren en oproepen voor die protestmars!

De druk erop houden is essentieel! Ga voor de lange adem! Dus: verschiet je kruit niet in één keer om dan te gaan zitten wachten op wat de politiek of corporatie gaan doen, houdt het initiatief! Je volgende actie moet al gepland staan terwijl jullie de huidige aan het voeren zijn.

Je kunt raadsvergaderingen verstoren waarvan je op voorhand weet dat deze in het voordeel van een woningcorporatie uit zullen vallen. Dat hoeft niet gewelddadig, denk aan spandoeken ontrollen, flyers laten regenen, lawaai maken of een met brandblusser sproeien.

Met een blokkade of bezetting geeft je een heel duidelijk signaal af en veroorzaak je maximaal ongemak voor de mensen die achter gesloten deuren over jullie levens beslissen.

Blokkades en bezettingen vergroten de onderlinge saamhorigheid en het geloof in elkaar. Je eist langs deze weg letterlijk een vrije ruimte waarin je de tegenpartij kan uitnodigen voor onderhandelingen op jouw voorwaarden. Dat is wezenlijk anders dan ontboden worden op het hoofdkantoor van een woningcorporatie die jou gaat vertellen wat er met jullie buurt gebeuren gaat.

Een grootschalige huurstaking of de bezetting van het hoofdkantoor van je woningcorporatie is moeilijk te organiseren. Maar naar mate jullie saamhorigheid groeit, groeit ook je organisatorisch vermogen, je actiebereidheid en de kans op succes.

Verzet is een kwestie van de lange adem, wees niet al te teleurgesteld als jullie niet binnen een maand of twee succes hebben. Zo'n campagne wordt anders snel een ware uitputtingsslag, pas daarvoor op! Het bedenken en uitvoeren van acties kan leuk en spannend zijn. Wees creatief en probeer gezamenlijk er vooral ook lol aan te beleven!

Tot de overwinning!

Daniel Dorset

2014/2021

Bronvermelding

- 1) [Debat op de Groenmarkt over falende bewonersparticipatie.](#)
- 2) [PvdA-wethouder Roeland Rengelink neemt de buurtvisie van de Groenmarkt in ontvangst..](#)
- 3) [Verzoek aan PvdA-wethouder Freek Ossel om de uitplaatsing van de Groenmarktbezoekers stop te zetten.](#)
- 4) [Reactie van het secretariaat van PvdA-wethouder Freek Ossel op kwijtgemaakte brieven.](#)
- 5) [Raadsvergadering waarin D66-wethouder Boudewijn Oranje weigert om inhoudelijke bewonersinspraak te controleren.](#)
- 6) [Uitzending gemist: Tegenlicht - De biecht van de bankiers.](#)

Anarchistische Groep Amsterdam
Postbus 16521, 1001RA Amsterdam
www.agamsterdam.org
aga@agamsterdam.org

